

Rausa

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 10 maal per jaar. Derde jaargang nr. 5, Roosdaal, juni 2015**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Hubert De Bolle,
Luc Van Cauwelaert, Ka-
ren Van Schuerbeeck, Bart
Caulier, Ivo van Strijtem

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvou-
dig bericht te sturen naar
rausa@skynet.be. Het
tijdschrift is ook in ge-
drukte versie beschikbaar,
maar dan kost een jaar-
abonnement € 20- te stor-
ten op
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt tien maal per jaar:
februari, maart, mei, juni, augustus, oktober, novem-
ber en december in digitale versie en op aanvraag in
gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis. Wie
een gedrukte versie wil, kan die aanvragen tegen
twee euro per nummer (exclusief portkosten) of een
jaarabonnement van € 20.

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil
bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag in-
leveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 054 32 33 64

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	om te beginnen
Blz. 3	jeugd
Blz. 4	Rausa in actie
Blz. 5	Beeld van de maand
Blz. 6	in den beginne
Blz. 7	pionier
Blz. 10	dé club van Strijtem
Blz. 14	klap van hier
Blz. 17	revolutionaire broers, deel 3

Op de voorpagina: Sint Appolonia, een schilderij
van Francisco de Zurbaràn

Onze trouwe lezers weten dat wij graag een rode draad vlechten in onze Rausa-artikels. Volgens onze oude vriend Goethe zat er in de kabels van Britse marinescheppen altijd een rode draad verweven, zodat je zelfs in het kleinste element nog kon zien dat het een onderdeel was van het geheel. Niet dat wij in elk nummer zo fanatiek alles met alles in verband zullen brengen. Maar toch, wat je in deze zomerRausa aan leesvoer krijgt voorgeschoteld, heeft van ver of nabij iets te maken met jeugdbewegingen.

Nu de zomer volop in het land is en het jonge volkje is verlost van de examenkoorts, worden bivakken of overlevingskampen voorbereid of maakt men zich klaar om in het decibelrijke festivalaanbod te duiken.

Maar hoe zomerde het vroeger bij de jonge mensen? Wij zullen de bladzijden van Rausa 5 vullen met mijmeringen over het bonte verenigingsleven van veertig jaar en langer geleden. We weten bij voorbaat dat de Lombeekse Chiro, de Borchtlombeekse scouts, de Strijtemse KLJ en de Pamelse BJB-ers wat misnoegd zullen zijn omdat hun wedervaren deze editie niet hebben gehaald. Laat deze ontgoocheling een aansporing zijn om zelf wat verhalen en beelden te gaan sprokkelen in de grabbeldoos van je jeugdherinneringen. Kom met je gevonden schatten eens naar onze open-deur (eerste zaterdag van de maand) of giet die mooie anekdotes in een pittig opstel en bezorg het al dan niet in de vorm van een afgewerkt artikel aan onze redactie. Wij hopen echt dat we over enkele maanden genoeg stof hebben om ook die (ongetwijfeld boeiende) histories aan onze lezers aan te bieden.

We horen het zo vaak zeggen: "ik heb daar iets interessants gelezen in Rausa, maar weet je wat nog beter is...". Of ook nog: "weet je met wie je zeker eens moet gaan praten hé...". En ze hebben gelijk, overschot van gelijk. De oogst is dus rijk, maar er zijn te weinig maaiers. Daarom zal je in dit nummer regelmatig op een oproep stuiten. We zijn benieuwd naar de reacties.

Maar we gingen het dus over de jeugd hebben. Alhoewel, wat doet die vrome Sint-Appolnia dan op de omslag? Om dat raadsel op te lossen zal je de rubriek 'Klap van hier' moeten doornemen.

Overigens hebben we ook onze klassieke rubrieken gevuld: een flinke portie informatie over wat er bij Rausa allemaal gebeurde en te gebeuren staat, informatie over boeiende publicaties en erfgoedevenementen in het Pajottenland. En dat dus allemaal bij een ijskoude rosé op een lommerrijk terras. Zo eenvoudig kan het leven zijn.

(WE)

Facebook-pagina "Rausa – Erfgoed Roosdaal"

Vorbij...

Na het drukke voorjaar kregen de noeste Rausawerkers wat tijd om op adem te komen. De raad van bestuur maakte van de gelegenheid gebruik om het komende werkjaar voor te bereiden, de werkgroep 'gemeentearchief' daalde plichtsbewust weer af in de catacomben van het gemeentehuis en Rausa was ook weer vertegenwoordigd op het regionaal erfgoedoverleg.

In het verschie...

Op 1 augustus ontvangt Erfgoed Rausa de jonge erfgoedverenigingen van Galmaarden, Herne en Bever. Onze 'opendeurdag' wordt dit keer dus een vrolijke verbroedering (9 tot 12 uur) in de erfgoedkelder van GC Het Koetshuis.

Opendeurdagen op 4 juli, 1 augustus, 5 september, 3 oktober, 7 november en 5 december.

Het loont echt wel de moeite om tussen 9 en 12 uur eens weg te dromen bij honderden foto's uit vervlogen tijden, om een babbel te doen over familiekunde, of om rustig te bladeren in de zeldzame publicaties van onze rijke bibliotheek.

Waarom zou jij ook niet eens een keertje een hand komen toesteken bij het ordenen van **het gemeentelijk archief**. Al meer dan twee jaar zit onze werkgroep iedere eerste dinsdag van de maand met monnikengeduld oude registers, merkwaardige plannen, halfvergane brieven en andere curiosa te ordenen.

Het resultaat wordt nu echt wel duidelijk zichtbaar. Voor wie kippenvel krijgt bij het bekijken van oude documenten is dit echt een aanrader. Afspraak op 4 augustus, 1 september, 6 oktober en 1 december (november niet).

Op 27 september gaat Erfgoed Rausa met een stand staan op de **Vrijetijdsbeurs** (in de gebouwen van het Proefcentrum, Pamel). Dit fijne initiatief brengt interessante verenigingen en mensen uit de ganse gemeente samen. Er zal ongetwijfeld ook nu weer een heel gevarieerd aanbod zijn. Beslist de moeite om eens langs te komen.

Op 26 november gaan we samen met de Middenstandsraad een **lezing** aanbieden met VBO-topman **Pieter Timmermans**. Onze beroemde dorpsgenoot zal het o.m. hebben over '**De wortels van het sociaal overleg**. Van sociaal naar sociaal-economisch overleg in 125 jaar tijd'. Polyvalente zaal van GC Het Koetshuis, 20u.

Op 23 maart pakken we weer groots uit! Samen met Davidsfonds Roosdaal bieden we een heel mooie **Nacht van de Geschiedenis** aan. We brengen het aangrijpende programma '**IJzer**' van Wim Claeys naar de schouwburg van GC Het Koetshuis. Nu al noteren in je agenda!

Op 28 april 2016 is er een **causerie** met professor **Stefaan Top**, dé specialist van de Vlaamse volkskunde. Hij zal ons op zijn typische, onnavolgbare manier laten kennis maken met merkwaardige rituelen: *Rituelen van de wieg tot graf of strooiweide*.

Als je geboeid bent door historische verhalen, ben je benieuwd naar het reilen en zeilen van je voorouders, heb je mooie oude prenten of merkwaardige akten op zolder liggen? Kom dan zeker eens een babbel doen met de Rausamedewerkers. Je kan ons ook bereiken op 054 32 33 64 of stuur ons een bericht op rausa@skynet.be, dan komen we naar je toe en scannen ter plaatse je kostbare documenten in.

Bezoek onze website www.rausa.be

Deze symbolische foto werd genomen door **Geert Van den Houwe** toen hij de toenmalige ruïne van het Strijtemse Koetshuis bezocht. Allicht kon hij er zich toen nog geen idee van vormen hoe mooi deze bouwval er na de restauratie zou uitzien.

'Toevallig' komt deze weide ook aanbod op blz. 10 waar we in geuren en kleuren de bloei en neergang beschrijven van de Strijtemse Jeugdclub die eind jaren zestig, begin zeventig een onderkomen vond in de voormalige bijgebouwen van het Strijtemse kasteel. We hebben het ook even over een studentenclub die eind jaren dertig boven de doopvont werd gehouden. Maar we beginnen op de volgende bladzijde met de grootste Roosdaalse jeugdbeweging die in de loop van haar geschiedenis het meeste jongeren in haar rangen heeft geteld: de Chiro van Pamel.

Natuurlijk willen we in dit tijdschrift ook de vele andere jeugdbewegingen nog aan bod laten komen. Er moeten toch nog verhalen en foto's te sprokkelen zijn over de Kajotters, de BJB-ers, Scouts, KLJ-ers en wie weet welke andere groeperingen die zich het lot van de jongeren hebben aangetrokken.

Dus nog maar eens een oproep: doe dat oude kasboek niet bij de papierslag, redt de foto's van de papierversnipperaars en laat de mooie verhalen niet beschimmelen in de vergetelheid. Neem contact op met Rausa en wij maken er een artikel van waardoor de herinneringen aan jouw jeugd voor altijd worden bewaard.

In den beginne

Enkele keren per jaar probeert Hubert De Bolle te antwoorden op de vraag: Wanneer, eventueel ook waarom, hoe, ... zag een beweging, organisatie, onderneming, gemeente, tijdschrift, ... het levenslicht? Dit keer vragen wij ons af: de Chiro van Pamel, hoe was dat in den beginne?

Alleen omwille van de chronologie schetsen we het begin van de **Chirojongens** vóór dat van de **Chiromeisjes**!

* In september 1953 nodigde onderpastoor Vandoren enkele scholieren uit, van de door hem opgerichte studentenbond, op twee informatieve vergaderingen met de bedoeling een jeugdbeweging voor jongens te starten. Op de eerste vergadering kwamen de scouts ter sprake, op de tweede de Chiro; het werd de Chiro. Op zaterdag 3 oktober bespraken 'bestuurder' Vandoren en leiders Florent Evenepoel, Raymond Evenepoel, Herman Van Houtem en Jef Bulté op hun eerste leiderskring wie wat zou doen. De volgende dag speelden een twintigtal jongens van om en bij de 12 jaar op het kerkplein, *knapen* (12 tot 14 jaar) genoemd. Zij kwamen daarna elke zondag samen en in de vakantie van 1954 gingen zij, 18 knapen, op bivak in Huldenberg.

Na de vakantie werd gestart met de *burchtknapen* (9 tot 12 j.), in 1955 volgden de *kerels* (14 tot 16 jaar), in 1956 de *jongknapen* (6 tot 9 j.), in 1961 de *aspiranten* (16 tot 18 j.). Intussen marcheerden ook de trommelaars en klaroenen al door de straten van Pamel. Het ledenaantal groeide naar 62 in 1955, steeg verder naar de 100 toe, om daarna wat lager te schommelen. Jef Bulté werd de eerste groepsleider en ook nieuwe leiders kwamen:

Kamiel Geeroms, Jan Cautaerts, René Nothaert, Albert Wauters, Jozef Van Huylenbroeck, Kamiel Beeckman, Hubert De Bolle, Willy De Bolle, ...

* De zondag na de oprichting op 25 april 1956 gingen de eerste Chiromeisjes samen met hun leidsters Godelieve Bellemans, Emilienne Vergoten, Ludwine Van Eeckhoudt en Annie Beeckmans op bedevaart naar de kapel van Sint-Jozef op Kriebrug; pas daarna werd er gespeeld! Twaalfjarigen, *kroonmeisjes* werden ze genoemd. In de loop van het jaar groeide de afdeling aan tot 36 kroonmeisjes (12 tot 14 jaar); waarvan de oudsten in 1957 naar de *kristimeisjes* (14 tot 16 jaar) overstapten. Samen trokken zij dat jaar voor het eerst op bivak, naar Wezemaal.

Na het bivak kwam er weer een afdeling bij: de *zonnekinderen* (9 tot 12 jaar). In 1959 werden de oudste *kristimeisjes* de eerste *aspiranten* (16 tot 18 jaar) en in 1960 konden ook de kleinsten naar de Chiro komen, de *sterrekens* (6 tot 9 jaar). Uiteraard groeide ook het ledenaantal, bij perioden zelfs tot 100. Proost in al die jaren was pastoor Geeraerts en Godelieve Bellemans was de eerste groepsleidster. Ook nieuwe leidsters kwamen: Christiane Van Isterdael, Lydie Cornelis, Fientje De Decker, Christiane De Bast, ...

* Twee scharniermomenten voor de beide groepen:

- De Chirojongens vergaderden eerst in *Ons Huis*, vanaf 1957 in een klaslokaal van de oude gemeenteschool. Intussen konden de Chiromeisjes samenkomen in lokalen en op de speelplaats van het I.M.I. Meer afdelingen, meer leden; groot was het verlangen naar eigen lokalen per afdeling. Uiteindelijk trok onderpastoor Smismans eind februari 1961 zijn overal aan, nam het truweel in de hand en begon te metselen aan twee Chirohemen, een voor de meisjes en een voor de jongens.

Mede dankzij de hulp van leidsters, leiders en ouders, waren de lokalen begin 1962 klaar. Op 1 april wijdde pastoor Geeraerts de henen en hield Ward Bruyninckx, de nationale proost, de openingstoespraak.

- Het spel, de vertelling, de zang, ook de discipline... waren essentieel. Maar in de beginperiode gingen zowel de Chirojongens als de Chiromeisjes ook iedere zondag in de kerk naar het lof. Steevast besloot 's avonds elke afdeling de samenkomst met een gebed rond de 'burchtgravinne (de vlag)' en met een woordje van de proost. En ook de naam van beide groepen was 'kerkelijk': Chirogroep 'Sint-Gaugericus' voor de Chirojongens, 'Sint-Lutgardis' voor de Chiromeisjes. Rond 1968 moesten de twee heiligen wijken voor een nieuwe gemeenschappelijke naam: 'Amigo's'. Vrienden, mooi! Maar toch ook typerend voor de evolutie naar een meer 'ontkerkelijkte' werking.

Rausa jrg.3, nr 5 Blz. 7

En eveneens opmerkelijk, daar waar voordien de werking van beide groepen strikt gescheiden was, waren er vanaf dan ook gemengde vergaderingen van aspiranten en van leidsters en leiders.

Meer over de Chiro vind je ook op de website hdbr.be van Hubert De Bolle.

Zowel de Chiromeisjes als de Chirojongens vierden hun vijftigjarig bestaan met de uitgave van een rijk geïllustreerd en becommentarieerd gedenkboek. De jongens hebben intussen de kaap van de zestig gerond, de meisjes doen dat volgend jaar...

Om het Chiroverhaal nog wat bij te kleuren laten we een pionier aan het woord, een 'Chiroër' van het eerste uur: Raymond Evenepoel. Raymond (°1936) is niet alleen een van de medeoprichters van Erfgoed Rausa, maar hij is dus ook medestichter van de Pamelse Chiro. Wij laten hem even die eerste jaren herbeleven...

Toen E.H. Raymond Vandoren in 1950 in Pamel tot onderpastoor werd aangesteld, vond hij dat de schoolgaande jeugd er op zondag wat verloren bijliep. Hij was een Chiroman in hart en nieren, maar omdat hij eerst wou weten welk vlees hij in de kuip had, zou hij zijn voornemen om een Chiroafdeling op te richten via een omweg realiseren.

"De onderpastoor richtte een studentenbond op. Alle schoolgaande jongens werden uitgenodigd om tijdens de vakantie uitstappen en fietstochten te maken. Zijn voorstel werd door de Pamelse scholieren enthousiast onthaald. Wij maakten vaak heel lange tochten die door de geestelijke altijd heel goed waren voorbereid. We fietsten zelfs tot in Huldenberg, het geboortedorp van Vandoren. Zonder dat wij er ons van bewust waren, was de onderpastoor aan het afwegen wie hij zou aanspreken om zijn Chiro-ambities waar te maken. Op een bepaald ogenblik werd ik dan samen met Jef Bulté, Florent Evenepoel en Herman Van Houtem uitgenodigd op de pastorie. Daar deed hij zijn plannen uit de doeken".

De zielenherder had zich duidelijk goed voorbereid. Hij had op die bijeenkomst ook een propagandist van de Chiro uitgenodigd. Een meesterlijke zet, want de vier jongemannen waren zo onder de indruk van zijn betoog dat daar meteen werd beslist om een Chiro-afdeling op te richten.

"Even later werd op een eerste vergadering bepaald op welke manier we van start zouden gaan. Er volgde een hele reeks huisbezoeken. Tegenwoordig zou dat een zware klus zijn, maar in 1953 kenden wij in het dorp nog alle kinderen én hun ouders. En die ouders kenden ons..."

Met het boekje van het verbond in de hand werden de eerste zondagnamiddagen ingevuld. Niemand van het viertal had enige ervaring, maar Jef Bulté (de oudste) ontpopte zich als drijvende kracht en na enkele maanden was er een gesmeerde ploeg aan het werk. Er stond wel een heel bizar punt in het reglement...

"We hebben het nooit goed begrepen, maar in de Chiro was voetbal taboe! Wij waren, zoals ongeveer iedereen in die periode fervente aanhangers van Denderzonen Pamel. Het was de glorieperiode van de voetbalploeg en alle jongens droomden er van om zelf ook voetballer te worden. Maar het stond er zwart op wit: voetballen verboden."

De studentenbond in Huldenberg

We kunnen het ons vandaag nauwelijks voorstellen, maar in die beginperiode was het uniform een belangrijk gegeven. Voor een kroostrijk gezin, waar bijvoorbeeld drie zonen naar de Chiro gingen, was de aanschaf van een uniform niet vanzelfsprekend. Daarom werd bij de Chiro het officiële bruine hemd en de okerkleurige das aangekocht, maar voor de donkerblauwe fluwelen broek gingen de moeders vaak zelf aan het knippen of er werd beroep gedaan op een brave kleermaker die het voor een prijsje wou doen. Mong van Takkes (Philemon Cautaers) was zo'n snijder met een groot hart, die menig 'floeren broeksen' heeft gemaakt.

"Er waren een aantal rituelen waar niet vanaf gestapt werd. Ik zie ons nog altijd stokstijf in het gelid staan voor de openingsformatie. Iedereen in houding, mooi opgesteld in een vierkant en de wind die over het Pamelse kerkplein woei, deed onze vanen wapperen.

Ook het lof om drie uur was een verplicht onderdeel. En toch bleef er genoeg tijd over om veel plezier te maken. Dat de jongens het prettig vonden konden we zien aan het groeiend aantal deelnemers en de aanmoedigen die we kregen van de ouders".

Zoals dat bij de meeste jeugdbewegingen gaat is de 'carrière' van de leiders meestal niet zo lang. Toen Raymond zijn legerdienst moest vervullen en na achttien maand terugkeerde, was de leidingploeg flink aangegroeid en was er een afdeling bij gevormd. Hij heeft toen nog een korte tijd bij de jongste knapen gestaan, maar het 'grote leven' wenkte en hij kon met een gerust gemoed de fakkel doorgeven. De Chiro van Pamel was 'goed gelanceerd'.

(WE)

Dé club van Strijtem

Wie tussen 1945 en 1955 in deze contreien is geboren, zal bij het horen van de naam 'de jeugdclub van Strijtem' ongetwijfeld een weemoedige zucht niet kunnen onderdrukken. In de nadagen van mei '68 werd plots alles mogelijk. De wereld mocht op zijn kop worden gezet, alles wat vastgeroest zat mocht worden losgedraaid. De toekomst was een eeuwig Walhalla waar alles mogelijk werd en waar voortaan iedereen in perfecte harmonie zou samenleven. En de Strijtemse jeugdclub was het voorgeborchte van dit paradijs... We gingen onze nostalgie delen met Willy Baetens, Arnold Blockerije en Ivo van Strijtem.

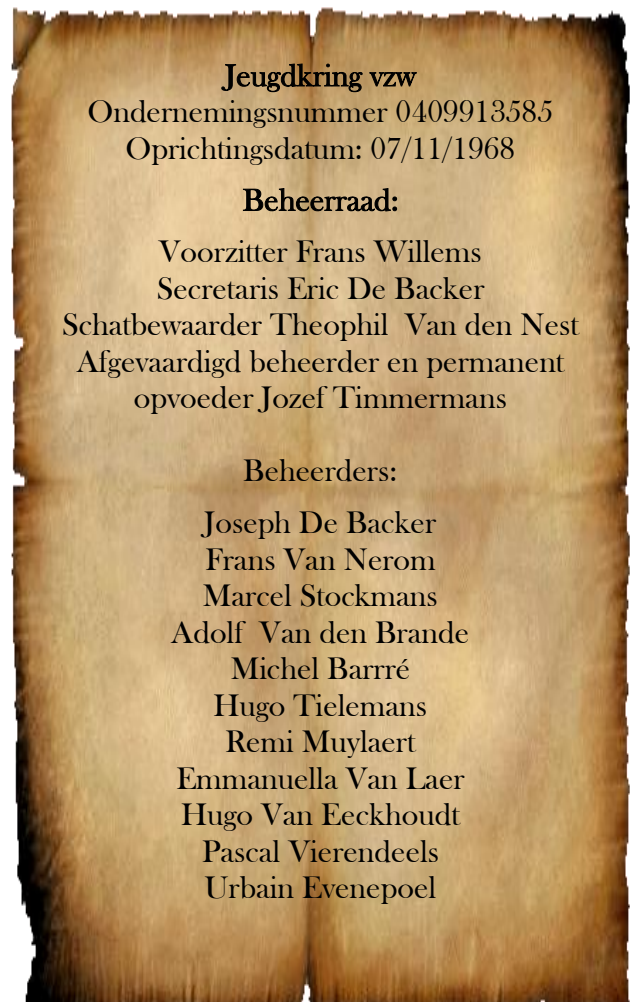

De bereidwillige bestuurders hebben zich niet bepaald vaak laten zien op activiteiten van hun vereniging, maar dat kon Jef Timmermans niet tegenhouden. Hij was het die Willy Baetens wist te overtuigen om mee aan de kar te trekken.

"Jef is erin geslaagd om een ploeg jonge mensen bijeen te brengen die op korte tijd voor heel wat leven zorgde in Strijtem. Hij was echt een bezieler. Hij zorgde er niet alleen voor dat we het bovenzaaltje van het bouwvallige koetshuis ter beschikking kregen gesteld, hij zorgde ook eigenhandig voor de inrichting. Hij bouwde er zelfs een heus podium!"

Toen Willy Baetens (°1947) als jonge kerel in 'zijn' Strijtem rondtoerde, was er niet veel opwindends te beleven. Hij besloot dan maar met enkele makkers aan atletiek te gaan doen. Ninove was nog te doen met de fiets en dus sloten de vrienden zich aan bij Ninove Sportief.

Ook enkele jonge politici in het piepjonge Roosdaal waren in het gezegende jaar 1968 tot de vaststelling gekomen dat Strijtem voor de jonge mensen niet echt de meest attractieve plek was. Zij wilden en zouden er iets aan doen! In dit dorp moest een jeugdclub komen waar jongelui van alle mogelijke komaf zich konden ontspannen en ontwikkelen. Om dit nobele doel te bereiken werd een groep mensen gezocht die zich wilden engageren in de raad van bestuur van een nog op te richten vzw. De bestuurders werden hoofdzakelijk gerekruteerd uit de omgeving van de toenmalige oppositiepartij 'Gemeentebelangen'. Motor achter het project was Jef Timmermans, een jonge leraar die met een bewonderenswaardig doorzettingsvermogen zijn objectief zou realiseren. Een vzw oprichten is één zaak, een werking op het spoor zetten is nog wat anders.

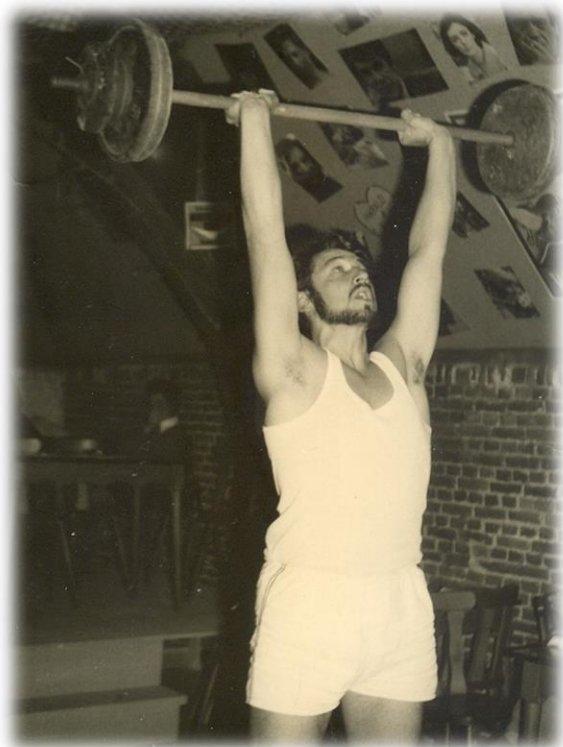

En alhoewel wij een goed uitgewerkte rolbeurt hadden om de tapkraan te bedienen, toch stonden Jef en zijn echtgenote ongetwijfeld het meest achter de toeg, maar bovenal kon hij zijn ploeg begeistere. In de periode vòòr de jeugdclub bestond er in Strijtem eigenlijk niets voor de jeugd, maar plots gingen een heleboel mensen in op de uitnodiging om mee te werken en die hebben spontaan een toffe bende gevormd: Bruno De Vos (die op zijn eentje zorgde voor de installatie van de centrale verwarming), Jos De Backer (en zijn later ook zijn broers Omer en Mark), Paul Decorte, Paul Eylenbosch, Ivo Evenepoel, Roger Stevens en een heleboel andere.

In die eerste jaren kwam zowat elke Strijtemnaar over de vloer, gewoon om een pint te drinken of een praatje. We hadden dan ook een zeer ruim aanbod aan activiteiten. Er werd nogal wat aan sport gedaan, zo kochten we voor 40000 fr. judomatten, een klein fortuin in die jaren. De populairste sporttak was gewichtheffen!

Maar er werd ook gebiljart, er was een fotoclub, gewezen Burgemeester Karel Van Cauwelaert kwam er zelfs af en toe vertellen over de geschiedenis van de Roosdaalse dorpen.

De Strijtemse jeugdclub creëerde zelfs een hedendaags toneelstuk!"

Kortstondige theaterroem

De Strijtemse jeugdclub trok ook jonge mensen aan uit de omliggende dorpen. Zo ook Arnold Blockerije (°1950). Deze Borchtlombekenaar had het in de club ook naar zijn zin. Toen op één van de T-dansants de 'dj' niet kwam opdagen, zette Arnold zich achter de microfoon en de eenvoudige platen-speler van Ghislain Van den Eede. Het was een schot in de roos: een nieuwe platenruiter was geboren. Arnold zou zelfs een Humowedstrijd voor dj's winnen en meewerken aan verschillende vrije radio's.

Maar hij had nog meer pijlen op zijn boog. Arnold had Toneel en dramaturgie gestuurd aan het RITS en zette op de planken van de jeugdclub zijn eerste creatie neer.

Monique Pletinckx, Willy Baetens, Paul Eylenbosch en Roger Stevens zijn later wel geen beroepsacteurs geworden, maar veel mensen herinneren zich toch nog hoe zij schitterden als acteurs in dit koldereske stuk uit 1970 waarin zij als religieuze en mystieke figuren op het podium flaneerden. Het was een ironische interpretatie van het scheppingsverhaal, waarbij God de Vader een deftige heer was in maatpak, Eva een zwoele schone en de duivel een vertegenwoordiger van stofzuigers. Hoe hilarisch het ook was, pastoor Magnus kon er naar verluidt ook hartelijk om lachen. Toch is het bij dat ene toneelstuk gebleven.

Maar toch stonden een aantal van de acteurs twee jaar later opnieuw op de planken. Ditmaal met een bijzonder geslaagde cabaretvoering. Luc De Brael en Roger Stevens hadden genoeg aan een paar akoorden om op hun gitaar de satirische liedjes te begeleiden. Er werd geheld dat het een lieve lust was. Zoals het paste in de tijdsgeest werd vrolijk de spot gedreven met alles wat toen nog onwankelbaar als vaste norm werd beschouwd. Jammer dat het bij twee producties is gebleven.

De Jeugdclub stond ook open voor samenwerking. Zo zette Omer De Backer samen met verenigingen uit de buurt (waaronder volksdansgroep De Ronde o.l.v. Hedwig Beyl) de Meiboomplanting van het Pajottenland op stapel. Een evenement waar in de streek werd naar uitgekeken en waar de legendarische groep Rum in zijn glorie tijd nog is komen optreden. Maar toen was ik al niet meer actief betrokken. Als je getrouwd bent moet je niet meer in een jeugdhuis rondhangen, vond ik."

Willy doet zijn verhaal met een mengeling van trots om wat in die beginperiode allemaal gepresteerd werd en tegelijk ook met duidelijke spijt omdat de club na een jaar of zeven stilaan uitdoofde. Gelaten toont hij me het boekje met rekeninguittreksels waarop een jaarlijks krimpend bedrag staat.

"We zouden het willen schenken aan een goed doel, maar dan zouden we eerst de vereniging moeten ontbinden. En hoe doe je dat met een groep waarvan de meesten overleden zijn?"

Maar er zijn nog schone dingen in het leven. Op de plek waar de jeugdclub floreerde hebben de jongeren uit Roosdaal en omgeving opnieuw een onderkomen gevonden. Jeugdhuis Splinter geniet er sinds 2008 van de prachtige accommodatie. Allicht leggen zij andere klemtonen en doen ze misschien soms de wenkbrauwen fronsen van de vaders en moeders die dat in hun jeugd ook deden met hun ouders. Zo is het leven, en zo is het goed.

Hiernaast enkele foto's uit het archief van Willy Baetens. Hieronder een foto van Omer De Backer (Meiboomplanting).

Een andere kleurrijke figuur uit het clubverleden is Ivo Evenepoel (*rechts op onderstaande foto*), die intussen in poëzie-land als Ivo van Strijtem hoge toppen scheert. Hij schreef voor ons een impressie over zijn 'clubperiode' in vrolijke en libertijnse kleuren. We krijgen er nog een pittig gedicht bovenop...

Woodstock in het hart van Strijtem

Tijdens onze wonderjaren twijfelde niemand er nog aan: *the times they were a - changin'*. En dat werd niet enkel door Bob Dylan maar tevens door Jos, Thérèsken, Néken, Marc, Greta, Hilde, Rita, Rik, Sonja, Walter, Jeanine,...en alle anderen gezongen, begeleid met zacht getokkel of met vlijmscherp elektrisch geweld. *There was something in the air* kon evengoed 'in de lucht' als 'in de jèr' (*Strijtems voor 'in de aarde'*) betekenen. Welnu, wij, de tieners van toen, waren een steeds wisselende mix van beide. Het hoofd verdacht hoog en vaak in de wolken, maar met de voeten stevig 'in de jèr'.

De tijden werden inderdaad anders. En vaak beter. Ook voor de meesten van ons die nog thuishoorden in de categorie 'grote gezinnen'. Mensen werkten en verdienden een auto, een huis, waarin ze een 'schoon plaats' volstouwden, eerst met kitsch en later met studerende jongens en meisjes. Want dit was een nieuw verschijnsel, alhoewel ik nog meerdere van mijn klasgenootjes uit de lagere school op hun veertiende naar 'hun werk' zag vertrekken. Geen wonder dat de communicatie tussen nogal wat vaders en moeders en hun lieve dochters en zonen vaak stroef en spaak liep; gewone meningsverschillen durfden uit te groeien tot onverzoenlijke, hard uitgevochten geschillen. *The times* veranderden te zeer en te snel voor menige brave huismoeder of huisvader.

En dan was er de Club. Woodstock in het hart van Strijtem (in het hart van Roosdaal, sinds 1965 de allereerste fusiegemeente van het land), een handgreep verwijderd van de kerk. En al gauw mijlenver verwijderd van de kerk. Een plek die zijn haar liet groeien en welkom heette. Het was een steen des aanstoots, het was een paradijs. Wij kwamen binnen, liepen de trap op en nestelden ons in een aangename en vrije gezelligheid, in het gras van ons eigen kleine Vondelpark.

Wat gebeurde er in de club? Ik vertelde serieuze praat en mijn jongere broer die intussen al vijftien jaar dood is, hing meesterlijk de clown uit.

In zijn eentje voerde hij *De Leeuw van Vlaanderen* op, in een eigen versie weliswaar waarbij met Hendrik Consciences tekst een loopje werd genomen. Een loopje? Een marathon, zeg maar. Wij schaterden het uit. Wij tafeltennisten, dronken pinten, dansten en gaven en kregen kussen. Wij werden verliefd en gingen kapot aan liefdesverdriet. Wij braken heilige huisjes af, voerden pittige discussies, keken in elkaars ogen, ontwikkelden foto's en ideeën. Wij waren rebels. Wij zongen liedjes, wij hielden van muziek, van de wijsheid van de melodieën. Wij stelden ons open. En vooral: wij waren samen. Wij waren genieën en wij waren dwaas. Wij niksten. Wij waren zeker. Wij twijfelden. Wij streelden. Al noemt een anachronistische, azijnpissende moralist dit van de pot gerukt: wij waren zuiver. Wij hadden een ziel. Wij vonden er een schuilplaats. Wij vluchtten. Wij kwamen thuis. Wij waren niet zo uit op volwassen worden. 'Volwassen zijn' leek ons een vrij saaie bedoening. Wij waren op ons best. Op ons onsterfelijkt. In die dagen werden wij degene die we zo graag hadden willen zijn. Al kon dat natuurlijk niet blijven duren. Wij creëerden. Wij speelden toneel. Wij waren echt. Wij werden zanger. Wij werden dichter. *Born to be wild*, waren wij, voor even.

Ivo van Strijtem

beursberichten

beleggen deed ik meest
in drank en slaap of
in papier waarop ik je
toen nog vreemde maar
bekoorlijke valuta
kon beschrijven

geen idee had ik van
rinkelende munten,
goud of zilver, de prijs
van oesters
op een bedje ijs

de beurs, wist ik, daarin
had plaats de wisselende
koers van
spermatozoiden
op termijn werd ik
schatrijk

Klap van hier

Al van in de jaren dertig was er in Pamel een studentenbond waar ook enkele studenten uit Lombeek en Gooik een onderkomen vonden. Zij hielden cantussen en declameerden er als nieuwe rederijkers. Uit deze club is rond 1938 de toneelgroep 'de Arjaunen' gegroeid. Één van de drijvende krachten was Gerard Van Herreweghen (1914-2009) die op feestelijke bijeenkomsten het gezelschap vergastte op plezante, absurde verhalen. Zijn zoon Rik speelde ons onlangs een bundeltje door waarop Gerard een vrolijke litanie schreef ter ere van Sint Apollonia, patrones van Ledeberg. Hij zingt zijn laudatio voor het 'kapelletje tandpijn' aan de Varing. Hij maakte er zelfs een potloodschets bij en gaf met stoptekens aan waar hij de klemtoon moest leggen. Duidelijk een document dat gemaakt was om te declameren. Merkwaardig is ook dat hij zijn litanie in het Pamel's schreef. Dus kwam deze tekst beslist in aanmerking voor onze rubriek 'klap van hier'. Al even opmerkelijk is dat hij, ondanks de droevige oorlogsomstandigheden (we schrijven 1942), zijn jonge makers toch opbeurt met een ironisch, bijwijlen hilarisch verhaal.

Sinjte Appellonija, roem va Leeberg.

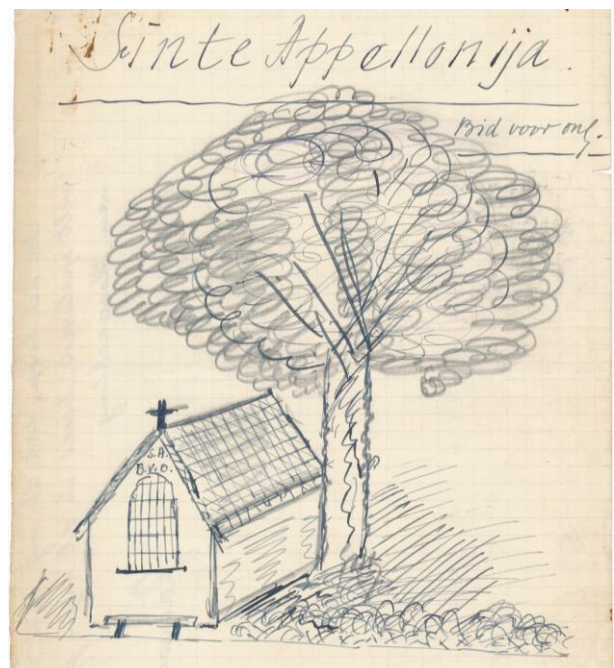
Sinjte Appelonija, Kindj, ik moen dikes op aa paaz'n azek no den berg go wandel'n. Ge woenjt dou azoe lank in a klein oud kappelleken on de Kleinenberg, grat alliën en bekanst zoe zwet gelek as Marie Bos, oem-dasse ze a vazzeleiven nemme wasken. Mo as ge goe loenkt ziede goed daggegè in aën joengen touèd e skoeën maske wotj. Sinjte Appolonia, ik zien a geir'n oemdagge do azoelank me posjense stotj te wacht'n no alleman gin da tandpouèn krouègt en gindadda ba aa komt afkermen. Moeste-tek-tik zijn, 'k was allank de pouèp ooët, weg en skippes. Zoveel te mieër dagge a kal-landiese tegewerreg verliest: ze trekken dikke kletters af as't bisjt'n in elen tanne zitj en ze vergeet'n aa. En dat es spouèteg. Ik geloeëf da de reliezje vei no de tnoppen es.

Sinjte Appolonia, ik zien a geir'n omdagge nen Arjaun zetj, al onderde jour'n. Ge woenjt ba ons, ge zetj van ons familje en ge kinjd ie al de mensken op a klein dem-ken, mé ele goeij en slehte kant'n, mé ele fortien en ele sekreet'n, mé ele poletiek en eel'n arrazje, mé ele lievde en ele vrouèoz-zjes.

Sinjte Appolonia wouèle zien a geir'n oem-dag'ons gekoest etj as klein krawatt'n, in ons ieëste broek azzemen no Leeberg no 'tskool ginken ba de nonnekes, al blaat'n, me ne zwette veskoeët en ne snotnees.

G'etj ons zien biekennotjes roupen en g'etj gelachen assemen in de winjter op ons gat den berg afskoven.

Sinjte Appolonia wouèle zien a geir'n oemdagge me onsmeeliept, vol attensje vé alles wa dagge koest zien. De koolpit-ters ginda no de fos goun, de skoolkadee-en genda me kouère werpen no de mas-kes, de petjes genda op a bankske kom-men rest'n en do zit'n te sjieken en te spieëkel'n dat' e plezier ès. De vrouèers genda 's ouves aldou passeer'n en gen-dagge stillekes aflestert; en al de mensj-ken genda'd al dou verbouè kommen kinjde en ge'n zetj op niemand kwoud, oeëk al zegge ze ginne goejendag.

Zo schetste Gerard de Varingkapel in 1942

Gouè wetj oe oud dadde bieken op Leeberg zèn, oeveel meiters datten berg al gezakt es, oeveel wouter datter ooët de fontanjtes al es geloeëpen, oe datter e kastieël op den berg gestoun eit, oeveel miljare kouèr'n datter ie liggen (en ofdat wou es: dasse joenger'n). In ieë woord: ge zetj e stik van ons, e stik va Poupel.

Es't wou Sintj Appolonia, dagge soemtasj as't nen ouèlegen Zenne fieëstdag es, dagge dein mé al d' ouèlege ooët de kerk va Poupel en ooët de kapelle va Leeberg op de Bos en op de Kapellewouè baiën komt, dagge do dein sprekt over den toestand in Leeberg en Poupel en dagge tein dernou isj wipt of pandoert en aal'n ammezeert en dagge da betoljt me de sent'n ooët den offerblok? En dagge dernou wee serjees op alen troeën krept mé ale gaa talloeër achter ale kop?

Est wou dagge tein in ale béieënkunst sprekt over 't volk, de mizere, de poletiek, de kezzendieven, de boerewacht, de zegelkes, den oorlog, d' Arjaunen en 't flotjesbie?

Ik geloeëf et wel want ik weet dagge mejons inzitj en dagg' alen dervoeër'n doetj. Awel vrougd tein nekieë on al douè ouèlege mann'n vé de Arjuanen bouè te stoun ente bekwispelen mé elen zegen. On azoeë e skoeë masken kinne ze niks verrefezeer'n.

Nie dammen te klougen emmen over Sinjt Arjaun, veivandou. 't Es onze sjef en 't blijft onze sjef, want 't es ne kliefoumer wommee dammen al ons moeilekeed'n de kop insloun en è es ne zjeneroul genda vé zen sadout'n iet over eid.

Mo da wilj nie zeggen dammen d' ander ouèlegen in d'opposiese zonje will'n. Te kontroure! Oe mieër vatj, oe skoenjere rabalber, oe mieër benedikse, oe mieër skeet in onzen bond. Zergter tein nekke vee, Sintj Appolonia, en mersie op veerant.

Ik moender op paaz'n azek a trektang zien, dat 'toch korjees es dat de mensjken ieder'n ouèlegen as nen dokter of as ne spesjalist pakken. G' etj ouèlegen tegen de sèskes, de vallende ziekte, de mouzel'n, de zweirozzjes, de koppouèn, de kouèkoest, de pest, de roeë kesses en tegen de bieesteziktes.

En g'oeërt klappen van beewegen, skapelier'n, prosèsses, offerblokken, litanieën, madolljekes, biljekes en noveen'n.

En oemda de beel'n aa tannen mé een tang ooëtgeklopt emmen, roepe z' aa na oun vé tandpouèn. En 'k moen zeggen, ge doetj a dingen wel, g' oljt ieër van aë stiel, ge kinjt er iet af. Ze moet'n ie valeiven veel tandpouèn afgezien emmen dass'a va zoevei alie gebrocht emmen, ooët Ezjipite! Spouèteg da de devoose ve d' ouèlege zoe skrikkelèk achterooët gout. De mensjken klappen liever van sinema, van tangs, va radjoos en permanant'n, va koers'n en polletiek. Jou den touèd stou nie stille en wa wiljder on doen?.

En na zo'k a 't ieën en 't ander wille vrouwen, Sint Appellonija, oem te proberen d' Arjoaunen zoevei te bringen dasse temensjt'n vantouèd op aa nekke paaz'n. Gouè, o wie da de mensjken ele slechte tannen kinnen verkoeëpen, geef d' Arjaunen slagntannen womee dasse radikoul alle groeëte en moeielijke kwestes kinn'n deebouèt'n, gouè, tantist van d' ingel'n, gendat ons melktannen vervangt dee ander, trekt onze lekkeren tant, oemdammen in dezen mizeroubelen oorlogstouèd on ginnen sjokolat, pralin'n of karamellen zonje paaz'n en geed ons sterke boktan'n dammen et zwet broeëd en et et èt oorlogsvlieës kinnen knabbel'n.

Sinjt Appellonija, de mensjken doen batouèd oenbetoumelekke dinges achter a kapelleken, mo ge'n moetj eel'n da nie kwoulèk pakken, ze'n zèn nie kontrouere. Overloemmert mé a veersprouk de intenses van d' Arjaunen, gelèk as douènen strooëzen ès a kapelleken overloemmert. Ge moetj ele lieër'n elen tannen te loute zien as't vandoen es en ge zotj er moete ve zergen dat ele korrozje nie afgeknougd werd dee den tand van den touèd.

Sintj Appellonija, zojjer gin tandpouèn va krouègen da douè sjeike bieken op Leeberg ieën ver ieën gekapt werr'n en dat er niks in de plosj komt?

Sinjt Appellonija, geed ons iffrakes fouèn, gelouèke, skerpe tanjekes, gelèk peirelkes in ele mond en geed on de joenges kloeke ètte tan'n zoe dammen vazzeleiven nemie me gin stekskes nemme zonzj moete kooter'n of sakker'n en duvel'n en miljaar'n gelèk de kettters va vrieëdegen tandpouèn.

Geed ons peeskes on alle tan'n da ge neez'n mé vantasj een skeet zjaneivel en on de maskes en watteken mé tenterjot.

Sinjt Appellonija, nog ieën dinge: g' en zetj toch nie kwoud ve ons oudege litanie? Ge'n zetj dat azoe nie gewoeën, 't gou dee den band veel plechteger. Mo ge wetj dat 'goe gemanjd es en meskien ejjer batouèd wel ne kieë moete mee lachen. Awel, 't es a gejongd.

En aster na nen Arjaun langst a kapelleke gout, al es'n mo een vosjt groeëts, paast dein op wa dammen ie gezeid emmen. Stotj gerieëd on de valdee azzemen nou ons doeëd de lieër kommen opgeklefferd Amen!

Me plezier gemokt den 30sten april 1942.

Wij hopen dat de gebeden van Gerard werden verhoord en dat de heilige Apollonia hem met een warme omhelzing heeft verwelkomd. Voor wie niet echt vertrouwd is met deze vrome dame toch nog even wat toelichting...

Er is bijzonder weinig geweten over deze Egyptische heilige. Haar moeder, een heiden, was kinderloos gebleven tot het ogenblik dat ze zich had bekeerd tot het Christendom.

Het moet begin derde eeuw zijn geweest dat de kleine Apollonia werd geboren. In 249 liep het mis: de Romeinse keizer Decius had het helemaal niet begrepen op de Christenen. Zijn soldaten namen Apollonia gevangen omdat ze haar geloof niet wilde afzweren. Bisschop Dionysius van Alexandrië (+ 264), een tijdgenoot van Apollonia, schrijft neer hoe de arme vrouw aan haar einde kwam:

"Zij grepen die bewonderenswaardige maagd Apollonia vast en sloegen al haar tanden uit haar mond. Vervolgens wierpen ze even buiten de stad een brandstapel op en dreigden haar daarop levend te zullen verbranden als ze niet de godslasterlijke woorden die zij haar voorzeiden wilde nazeggen. Zij vroeg een korte bedenktijd, en sprong onmiddellijk uit eigen beweging in het vuur. Aldus kwam zij om het leven."

Apollonia is niet alleen patrones van Leeberg, maar ook van tandartsen, tandtechnici en van lijders aan tand- of kiespijn. Maar ze heeft nog meer talenten! Je mag je ook tot haar wenden als er iets fout loopt met je koeien. En als je overvallen wordt door hoofdpijn of een vervelende neusverstopping hoef je haar maar aan te roepen. Als je een braaf mens bent zal zij er zeker voor zorgen dat je verlost wordt van al die vervelende kwalen.

Het verhaal van twee revolutionaire broers (deel 3)

Lombeeks Oud-Burgemeester Emiel Van Cauwelaert schreef voor *Eigen Schoon en De Brabander* een artikel over pastoor Hyeronimus Vonck en zijn broer, politicus Jan Frans Vonck. Voor de derde (en voorlaatste) aflevering van het verhaal van de revolutionaire broers inspireerde Luc Van Cauwelaert zich grotendeels op het vermelde artikel van zijn illustere naamgenoot.

Op 15 maart 1790, overhandigden de Vonckisten aan de Staten van Brabant hun standpunten over democratisering en modernisering. Vonck wou minder privileges, meer democratie en een scheiding van de wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht. Zij grepen hiervoor terug naar de opvattingen van de Verlichting, vooral naar de ideeën over de organisatie van de staat. De eerste kamer zou het driestandenstelsel bevatten, sterk uitgebreid met een gelijkmatige vertegenwoordiging van de verschillende klassen. Zij voorzagen ook een tweede kamer waarin afgevaardigden van kleine steden en het platteland zitting zouden krijgen. Dit was een actueel thema waar men aan steden en gemeenten meer autonomie en beslissingsmacht wou toekennen als vorm van directe democratie. Die vertegenwoordigers moesten door de burgers worden verkozen. Dit was een duidelijke toepassing van "Vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid" waar kiesrecht voor alle klassen en geslachten gegarandeerd werd.

In een andere publicatie schreven zij: "Onzeydige Aanmerkingen over de tegenwoordige gesteltenis van Brabant", verschenen in januari 1790.

In dit geschrift verwoordden de Vonckisten hun staatkundige inzichten volgens de principies van Montesquieu, namelijk de scheiding der machten. Hij (advocaat Vonck) voegde nog een "Kort Historisch verhael tot inleyding uitgegeven door de advocaat" toe.

Dit ging regelrecht in tegen de bedoelingen van Van der Noot en kanunnik Van Eupen. Deze laatste werd, uit dankbaarheid om zijn overlopen, benoemd tot staatssecretaris. Op aanstoken van Van der Noot braken er in Brussel rellen uit.

Het werd hier te gevaarlijk voor Jan-Frans Vonck en zijn medestanders.

Jan Frans Vonck (rechts) en zijn medestander generaal Jan Andries vander Mersch

Via Wallonië vluchtten zij naar Frankrijk. Op 17 april 1790 kreeg Vonck in Givet een paspoort op naam *Van Nuffel* (de naam van zijn moeder) en Verlooy op naam van *Lebrun*.

Langs Valenciennes en de Franse grens kwamen zij terecht in Rijsel. Daar stichtten zij het geheim genootschap *Pro Patria*. Ze verspreidden hun ideeën op pamfletten die ze lieten ronddelen in Brussel. In die geschriften namen zij de partij van de Statisten en Van der Noot en van kanunnik Van Eupen (de staatssecretaris) zwaar op de korrel. Hij droomt ervan om terug te keren naar Brabant om het land te helpen hervormen. De troebelen, eigen aan de jonge revolutie en zijn chronische ziekte, beletten dit. Kort hierna sterft hij in Rijsel op 1 december 1792 in de armen van zijn broer-deken van Lombeek die hem samen met zijn trouwe vriend Verlooy in zijn sterven bijstond.

Verguisd tijdens zijn leven, maar later in de 'Vaderlandsche Geschiedenis' toch erkend als historische figuur, mocht Jan Frans Vonck toch op de grote wandkaarten prijken, naast keizerin Maria-Theresia, landvoogd Karel van Loreinen, zijn rivaal Van der Noot en zijn vriend Vander Mersch.

(foto Rob Vonck)

Pastoordeken Vonck, geassermenteerd priester.

Geassermenteerde priesters waren priesters die trouw beloofden aan de beginselen van de Verlichting en een eed van haat zwoeren ten aanzien van de monarchie. Dit kon gebeuren uit puur opportunisme, maar ook door verworven kennis over de Verlichting. Naast hun overtuiging konden zij ook hun kerk pastorie en kerkgoederen beschermen tegen beroving. Dit heeft duidelijk zijn nut gehad in Lombeek. (In de dekenij van Lombeek waren volgens de bronnen drie geassermenteerde priesters). Graag verwijzen wij hier naar een andere dorpsgenoot professor Van Audenrode. Deze Doctor in de rechten en Professor aan de Hogeschool van Leuven kon dankzij zijn Serment (eed) de bibliotheek van de hogeschool en vooral haar inhoud vrijwaren van beroving en verwoesting. Zijn grafsteen bevindt zich nog op het oude kerkhof van Lombeek tegen de kerkhofmuur.

De opleiding van Benedictus Hieronymus Vonck liep parallel met die zijn broer tot aan het seminarie. Hij was ook een briljant student die via zijn broer in contact kwam met de Brabantse revolutionairen. Hij werd priester gewijd in 1770.

Zoals de meeste afgestudeerde priesters zal hij wel lesgever in een gymnasium geweest zijn. Na amper 10 jaar werd hij tot priester benoemd in Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek (1870). Dit was een van de meest belangrijke Maria bedevaartsoorden in het bisdom. De pastorie is gelegen, hoog boven de straat, naast de monumentale kerk.

De miseries van pastoor Benedictus Vonck in O.-L.-Vrouw-Lombeek

Een prachtig park (nu omgevormd tot kerkhof) noopt tot brevieren of tot wandelend ideeën uitwisselen. Het was iets dat hij vaak deed met zijn broer-advocaat die, omwille van zijn wankele gezondheid, hier gezonde lucht kwam opzoeken. In oktober 1789 kwamen de Oostenrijkers hier zoeken naar Frans-Jozef die op dat ogenblik reeds naar Breda was vertrokken. De huisraad van de pastorie werd kort en klein geslagen.

De soldaten van de keizer waren woedend in april 1790, omdat zij Frans-Jozef niet konden vinden. Daarom werd pastoor Vonck door de Statisten (en op bevel van Van der Noot) naar Asse gesleurd waar hij in de herberg De Ossekop lelijk werd toegetakeld.

In mei 1790 stuurden de Kapucijnen vanuit Brussel een groep volgelingen naar Lombeek. Pastoor Vonck was verwittigd en kon zich bij de Lombeekse notabelen die hem gunstig gezind waren verschuilen. Deze maal werd spijtig genoeg niet enkel de inboedel vernield maar ook de pastorie in brand gestoken.

Enkele dagen later werd hij op bevel van Kardinaal von Franckenberg gevangelijk afgevoerd naar de gevangenis der Cellenbroeders. Pastoor Vonck ging hiertegen in beroep bij de aartsbisschop. Deze antwoordde op 18 juli 1790 " dat het niet ging om een gerechtelijke aanhouding, dat de pastoor slechts in veiligheid werd gebracht uit menselijke voorzichtigheid en dat hij dus moest wachten op gunstiger omstandigheden"....

In 1797 legde pastoor Vonck de eed van haat tegen de monarchie af. Dit riep zowel tegenstand als begrip op.

"een predikant in de kerk van O.-L.-V.-Bijstand in Brussel verdoemde den ouden jureur, broer van de Frans (in betekenis van Frankrijk) gezinde advocaat Vonck tot in den derde graad".

Terugkerende boerenkrijgers, komend vanaf de kartuis van Herne, over Heikruis, vernielden op hun beurt de inboedel van de herbouwde pastorie. Overigens kostte de boerenkrijg aan meer dan 15.000 misleidde ongeletterde en onopgeleide boerenjongens het leven.

Enkel door terugtrekken en aanvallen vanuit de bossen konden zij enige weerstand bieden. In open veld waren zij slachtvee voor de goed getrainde Franse troepen. Pastoor Vonck zal deze slachting scherp veroordelen. Hij zal ook ontheven worden uit zijn ambt.

Toch vroegen de vooraanstaanden van de parochie aan Kardinaal de Roquelaure, de opvolger van von Franckenberg, hun pastoor opnieuw te benoemen omdat hij "pendant le Brigandage" (de roverij) die de rust heeft verstoord, steeds de eredienst heeft verzorgd en alle geesten met zich heeft verzoend. Vonck had duidelijk diplomatieke gaven om te overleven in deze uiterst moeilijke tijden.

Hij was een onvoorwaardelijk verdediger van het Concordaat in 1801 tussen Napoleon en Paus Pius VII. Dit voorzag in het herstel van de eredienst en bezoldiging van de geestelijkheid. Onder de Franse Kardinaal Joannes Armandus de Roquelaure, aangesteld in 1802, werd op 6 juni 1803 de kerk van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek 'ecclesia parochialis' met 9 succursalen (ondergeschikte kerken zoals Pamel, Strijtem, Borcht-Lombeek ...) en pastoor Vonck werd er hoofd van. In juli 1803 werden de 51 hoofdparochies en de 410 succursalen gehergroepeerd tot 19 dekenijen. Opnieuw schreven de notabelen ten gunste van hun pastoor en zo werd Benedictus Hieronymus Vonck naast pastoor ook deken van de dekenij Halle, gevestigd te Lombeek.

Lombeek op de Ferrariskaart, eind 18de eeuw, een knooppunt van wegen

Hij zal de parochianen van Leerbeek aanmanen een andere pastoor dan de late-re Stevenist Winnepenninck te zoeken. Deze weigerde Vonck als deken te erkennen. Hij vervolgde Pastoor Winnepenninck wegens onwettig mislezen. In zijn talrijke parochies waren vele disputen tussen reactionaire en vooruitstrevende priesters en kerkmeesters. Hij bracht regelmatige visites en in opdracht van de kardinaal zal hij steeds de verzoening nastreven. In zijn eigen parochie bekommert hij zich ook over de zieken wat hem volgens de Latijnse tekst op zijn grafmonument uiteindelijk de dood zal betekenen:

"Eerwaarde Heer Hieronymus Benedictus Vonck, gedurende 28 jaar pastoor van deze parochie en gedurende zes jaar deken van het district Halle; hij overleed als slachtoffer van zijn ijver voor de zieken (hij overleed aan een besmettelijke ziekte vermoedelijk tyfus), op 23 mei 1808, in de ouderdom van 61 jaar. (Dit klopt niet, want hij was 63 jaar toen hij overleed);opgericht uit dankbaarheid door zijn zuster"

En wat met van der Noot,

Na de conventie van Reichenbach (27/7/1790) die het einde betekende van de kortstondige Zuid-Nederlandse Republiek en het herstel van de Oostenrijkse hegemonie) moest hij naar Holland vluchten. In 1792 roept hij als volleerde opportunist en kazakkendraaier op tot samenwerking met de Fransen. Hij keerde terug naar Brussel waar hij in 1796 toch werd aangehouden. Hij vluchtte vervolgens naar Engeland en keert terug onder het Nederlands bewind. Maar zijn rol is uitgespeeld. Door iedereen vergeten stierf hij op zijn buitengoed in Strombeek. In 1830 liet Graaf de Beaufort een simpele gedenksteen plaatsen bij de kerk van Strombeek. Het parkje aan de overkant is naar hem genoemd.

SIC TRANSIT GLORIA MUNDI

(Zo vergaat 's werelds roem)

Luc Van Cauwelaert

In het vierde (laatste) gedeelte zullen we enkele belangwekkende grafstenen bespreken, in het bijzonder deze van pastoor Vonck. Tevens het verhaal van de verplaatsing van het grafmonument en de inhuldiging van het glasraam en van het vernieuwde monument.

Gooiks bloed voor Napoleon

Serge Moonens

Een uitgave van de Heemkundige Kring van Gooik

Wij willen toch nog even meegeven dat onze vrienden van de Heemkundige Kring Gooik nog maar eens uitpakken met een prachtige publicatie. Serge Moons roept in zijn boek honderden jonge mannen uit Gooik en omstreken na twee eeuwen weer tot leven. Het waren pechvogels die door de conscriptiewet verplicht moesten gaan dienen onder Napoleon. Of er misschien wel een van jouw voorvaders tussen deze onfortuinlijke mannen zit kun je lezen in het rijk geïllustreerde werk van 132 bladzijden .

Het boek 'Gooiks bloed voor Napoleon' kost 15 euro voor leden, 17,50 euro voor niet-leden van de Heemkundige Kring. Je kan het ook bestellen, via www.heemkunde-gooik.be of via info@heemkunde-gooik.be.